

Το μηλο και το φιδι απ' τη σκοπια της Ευας

Φεμινιστική περιοδική έκδοση

Εκδίδεται από συντακτική ομάδα

Αθήνα, Φεβρουάριος 1982

Αρ. φύλλου: 2

ΦΕΜΙΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ

Θά προσπαθήσουμε νά δοῦμε καί νά βροῦ-
με πῶς καί πού ὑπάρχουν ὁμοιότητες ἢ
κοινές ἀναφορές, ἀνάμεσα σ' αὐτό πού
ἐκφράζει τήν ἐναντίωση στήν καταστροφή
τῆς φύσης καί στήν παράλογη τεχνολογική
ἐξέλιξη καί λέγεται οἰκολογικό κίνημα, καί σ'
αὐτό πού στοχεύει στήν ἀπελευθέρωση τῶν
γυναικῶν ἀπό καταπιεστικούς μύθους καί
συμπεριφορές γιά μιά κοινωνία χωρίς «ρό-
λους» καί ἱεραρχία καί λέγεται φεμινιστικό
κίνημα.

Ποιά σχέση ὑπάρχει στά συνθήματα καί τίς
ἐπιδιώξεις τῶν οἰκολόγων καί τῶν φεμινι-
στριῶν;

Ἀγῶνας ἐνάντια στή μόλυνση καί στήν
καταστροφή τοῦ περιβάλλοντος, ἀντίσταση
στήν καταστροφή τῶν πηγῶν καί στήν ἀπάν-
θρωπη τεχνολογία, ἀγῶνας γιά μιά φυσική
συμπεριφορά σέ μιά ἐλεύθερη κοινωνία χω-
ρίς ἱεραρχία καί εἰδίκευση, ἀλλαγὴ στόν
τρόπο ἐργασίας, ἐλευθερία στά ἀντισυλλη-
πτικά μέσα, ἀρνηση τῶν προτύπων καί τῶν
μύθων γιά τή γυναίκα, ἀρνηση τοῦ ρόλου
σύζυγος, μητέρα, νοικοκυρά, ἀντίσταση στίς
«ἀντρικές» ιδιότητες τῆς ἐπιθετικότητας καί
τοῦ ἀνταγωνισμοῦ, δικαίωμα στόν ἔλεγχο τοῦ
σώματος ἀπό τίς ἴδιες τίς γυναῖκες.

Καθώς φαίνεται κάπου ὅλες αὐτές οἱ
ιδιότητες συναντιοῦνται. Τό οἰκολογικό κί-
νημα ἐρχεται ν' ἀμφισβητήσει καί νά ἐπανα-
προσδιορίσει τίς δομές καί τήν ἐξέλιξη ἐνός
πατριαρχικοῦ πολιτισμοῦ πρᾶγμα, πού κάνει
τό φεμινιστικό κίνημα μέ τήν ἐμφάνιση καί τή
δράση του.

Μποροῦμε νά ποῦμε πῶς ἡ προσπάθεια γιά
γνώση καί προστασία τῆς φύσης ἔχει κάτι
κοινό μέ τή γνώση καί τόν ἔλεγχο τοῦ
σώματος ἀπό τίς ἴδιες τίς γυναῖκες, πῶς ὁ
ἀγῶνας γιά τήν ἀποειδίκευση καί τήν ἀλλαγὴ
τῆς ἐργασίας συναντιέται μέ τήν ἀρνηση τοῦ
ρόλου «γυναίκα-ἀντικείμενο», «γυναίκα, νοι-
κοκυρά, μητέρα».

Ἡ ἀρνηση στήν κατανάλωση προϊόντων
ἀμφιβολῆς ἀξίας ἢ καί ἐπικίνδυνα γιά τίς
γυναῖκες (καλλυντικά-ἀποσμητικά) περιέχε-
ται στήν ἀμφισβήτηση τοῦ ἀνθρώπου σάν
καταναλωτικῆς μονάδας στή σύγχρονη κοι-
νωνία.

Ἡ προσπάθεια τοῦ φεμ. κινήματος νά
δείξει ὅτι ἡ γυναίκα ἱστορικά ὄχι μόνο περιο-
ρίστηκε στό ρόλο τῆς νοικοκυρᾶς (ὑπηρετῆ
τῶν ἀντρῶν) – μητέρας καί ἀποβλήθηκε ἀπό
ἄλλους χώρους καί λειτουργίες ἀλλά εἶναι
καί τό ἀντικείμενο πού γύρω του ὑφαίνονται
καί κατευθύνονται ἀντιδραστικοί καί καταπιε-
στικοί μῦθοι καί μιά ὁλόκληρη ἰδεολογία πού
ὑποβοηθᾷ τόν ἀποκλεισμό τῆς καί τήν ἀποδο-
χὴ τοῦ ρόλου τῆς, συναντιέται μέ τό στόχο
τοῦ οἰκολογικοῦ κινήματος γιά μιά φυσική
συμπεριφορά σέ μιά φυσική κοινωνία.

Ὁ μῦθος τοῦ «λευκοῦ» καί ἡ ψεύτικη
εἰκόνα τοῦ «γυναικεῖου περιβάλλοντος» πού
δημιούργησαν οἱ διαφημιστές (ἀστραφερό
σπίτι, πιό λευκό κι ἀπ' τό λευκό), ὁδηγεῖ στήν
κατανάλωση ἀπειρῶν ἀπορρυπαντικῶν πού
ὡς γνωστό μολύνουν τίς πηγές τοῦ νεροῦ.

Τόν μῦθο πού θέλει τή γυναίκα «αἰώνια
ὁμορφη», στολισμένη κατὰ τή μόδα ἀδύνατη
ἢ ὄχι σύμφωνα μέ τήν ἐποχή, χωρίς τρίχες
καί ἰδρώτα ἀκολουθεῖ ἓνας κατάλογος ἀπό
καλλυντικά, ἀποσμητικά, σπρέϋ, ἀποτριχωτι-
κά, χάπια ἀδυνατίσματος καί ἀρκετές βλάβες
στό δέρμα, καί στή φυσική ὑγεία.

Ἡ γυναίκα εἶναι ἓνα ἀντικείμενο διασκε-
δασῆς καί ἀνάπαυσης, ὑπάρχει γιά νά ὑπηρε-
τεῖ.

Τό ἴδιο καί ἡ φύση, ὑπάρχει γιά νά ὑπηρετεῖ
τόν ἄνθρωπο, ἐνῶ ὁ τελευταῖος παραβιάζει
τίς φυσικές λειτουργίες τῆς μέ συνέπεια τήν
καταστροφή τῆς. «Νά φτάσουμε στή γνώση
καί στήν ἀλήθεια, γιά νά γίνουμε ἀφέντες καί
κτῆτορες τῆς φύσης» ἔγραψε ὁ Καρτέσιος.

Οἱ γυναῖκες ὅπως καί ἡ φύση εἶναι τά
θύματα καί τό ἀντικείμενο καταπίεσης μιᾶς
κοινωνίας πού χώρισε τοὺς ἀνθρώπους σέ
φύλα καί τοὺς ἔδωσε ρόλους, καί καταστρέ-
φει μέ τήν παράλογη τεχνολογία. Ἡ περι-

συνέχεια στή σελ. 6

«... οἱ κυβερνήσεις πέφτουνε
ἀλλά ὁ γάμος μένει...»

Ἡ ἐπικείμενη θεσμοποίηση τοῦ πολιτικοῦ
γάμου ἔφερε στήν ἐπιφάνεια ἓνα πρόβλημα
ἀστεῖο ἢ τραγικό ἴσως.

Ἡ συνειδητοποίηση τῶν γυναικῶν μᾶλλον
ἀπέχει κάποιες παρασάγγες ἀπό τοὺς ἴδιους
τοὺς νόμους τοῦ κράτους.

Ἔτσι στό τηλεοπτικό ρεπορτάζ εἶδαμε καί
ἀκούσαμε πολλά καί ὠραία σέ σχέση μέ τήν
ἀντίληψη τῆς μέσης Ἑλληνίδας πάνω στό
θεσμό τοῦ πολιτικοῦ γάμου ἀλλά καί τοῦ
γάμου γενικώτερα. Τά ἀποτελέσματα μᾶλλον
δέν θά ἔπρεπε νά μᾶς ξαφνιάσουν. Ὅταν ὁ
πολιτικός γάμος ἐρχεται ἐξ οὐρανοῦ, χωρίς
νά ἔχει ὑπάρξει ὁποιαδήποτε ἀμφισβήτηση
καί κριτικὴ τῶν θεσμῶν πού συνθέτουν τήν
εἰκόνα τῆς «εὐτυχισμένης» συζύγου – μητέ-
ρας – νοικοκυρᾶς ἐργαζομένης – ὠραίας
γυναίκας, εἶναι φυσικό οἱ Ἑλληνίδες νά
φοβοῦνται τόν πολιτικό γάμο, νά θέλουν τήν
ἀσφάλεια τοῦ θρησκευτικοῦ νά ἐξακολου-
θοῦν νά περιμένουν τή μέρα πού θά ντυθοῦν
νυφούλες.

Ἡ συνείδηση τῶν γυναικῶν, ἀποτέλεσμα
μερικῶν ἐκατοντάδων χρόνων καταπίεσης
δέν ἀλλάζει τόσο εὐκολα ὅσο ἓνας νόμος.
Καί τότε ἡ ἀλλαγὴ πού εὐαγγελίζεται ὁ
ἀναμφισβήτητος προοδευτικός νόμος κινδυ-
νεύει νά παραμείνει γράμμα νεκρό, καί μάλι-
στα εὐμετάβολο διότι ὡς γνωστόν «οἱ κυβερ-
νήσεις πέφτουν...»

Ἡ καθιέρωση τοῦ πολιτικοῦ γάμου παρ'
ὅλα αὐτά εἶναι σίγουρα σημαντικὴ γιά τίς
δομές καί τή κουλτούρα τῆς ἐλληνικῆς κοι-
νωνίας. Δέν εἶναι ὅμως παρά μόνο μιά εὐκαι-
ρία γιά ν' ἀρχίσει ν' ἀλλάζει ἡ συνείδηση τῶν
γυναικῶν.

Solidarnosci

Τώρα πού ἡ «τάξη» τῶν τάνκς καί τοῦ αἵματος βασιλεύει στή Βαρσοβία κι ἡ ἐξέγερση
τοῦ Πολωνικοῦ λαοῦ ἀλλοιώνεται καί συκοφαντεῖται ἀπὸ Δυτικούς καί Ἀνατολικούς
γραφειοκράτες καί Φαρισαίους, ἐμεῖς οἱ γυναῖκες σάν διπλά καταπιεζόμενες ἀπὸ ἓνα
ἄθλιο σύστημα ἐκμετάλλευσης καί φυλετικοῦ διαχωρισμοῦ, βλέπουμε στήν ἀντίσταση
τῶν Πολωνῶν τήν ἀποκατάσταση τῆς ἀλήθειας γιά τήν ψευτιά τῆς ἰσότητος τῶν
ἀνθρώπων στό καθεστῶς τοῦ ὑπαρκτοῦ σοσιαλισμοῦ.

Ἐλπίζουμε στόν ἀγῶνα τῶν ἐλεύθερων ἀνθρώπων, γιά τήν αὐτονομία τῆς ἐκφρασῆς
τους καί τῆς ὑπαρξῆς τους. Ἡ ἀλληλεγγύη ρίχνει τήν πέτρα στό τέλμα τῆς ἀπάτης καί
τοῦ ὑποτιθέμενου παράδεισου τοῦ «σοσιαλισμοῦ».

Κι εἶναι ὁ ἴδιος ἀγῶνας γιά τήν χειραφέτηση καί αὐτονομία τοῦ Πολωνικοῦ λαοῦ (πού
τώρα δίνει νεκρούς καί στρατόπεδα συγκέντρωσης) πού κάνει περιττές τίς δικές μας
ἀναλύσεις καί τά πολλά λόγια.

ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ ΣΤΗΝ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ

GERMANIA: Σπίτια για τις γυναίκες

(μετάφραση από την εφημερίδα "Le Monde")

Ο γερμανικός φεμινισμός πέρασε τις ίδιες δυσκολίες με τον φεμινισμό στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Παρ' όλα αυτά, εξ αιτίας ίσως της γερμανικής αίσθησης της οργάνωσης, συντηρούνται και ακμάζουν τα «σπίτια των γυναικών».

Η ιστορία τους.

Ποτέ κανείς δεν είχε ξαναδεί κάτι τέτοιο! Στή μέση της συνέλευσης των αντιπροσώπων του S.D.S. (σύλλογος γερμανών σοσιαλιστών φοιτητών) γυναίκες αρπάζουν το μικρόφωνο: «Συνάδελφοι, οι συγκεντρώσεις σας είναι ανυπόφορες. Είστε παραφορτωμένοι από κόμπλεξ που δεν μπορούν να εκφραστούν παρά με επιθετικότητα». Και συνεχίζουν: «Οι γυναίκες αναζητούν την ταυτότητά τους» και προτείνουν: «έμεεις θέλουμε να φτιάξουμε μέσα στη κοινωνία, όπως είναι, τα μοντέλα μιας ουτοπικής κοινωνίας». Κάποια απ' αυτές σηκώνει το χέρι να ζητήσει τον λόγο και πετάει ντομάτες στα κεφάλια της ηγεσίας του S.D.S. Τό γερμανικό γυναικείο κίνημα μόλις είχε γεννηθεί. Ήταν στην Φρανκφούρτη τό Σεπτέμβριο του 1968.

Δώδεκα χρόνια μετά, μιά απ' τις πιο σημαντικές του κατακτήσεις, τα «σπίτια των γυναικών» – τα οποία δεν πρέπει να συγχέονται με τα καταφύγια για τις δαρμένες γυναίκες κι ακόμα λιγότερο με τα κέντρα του Έρωτα! – υπάρχουν σε όλες τις μεγάλες πόλεις της Γερμανίας. Μέσα από την ιστορία αυτών των χώρων παρατηρούμε και ανακαλύπτουμε τους διάφορους σταθμούς του γερμανικού φεμινισμού κατά την διάρκεια των τελευταίων χρόνων.

Όλα άρχισαν με τη μάχη για την έκτρωση στις αρχές του 1970. Με τις κραυγές «ή κοιλιά μου μου ανήκει» ή «είμαστε έμεεις που θ' αποφασίσουμε μόνες μας αν θέλουμε ή δεν θέλουμε να κάνουμε παιδιά», γυναίκες όλων των πολιτικών τάσεων ενωμένες – μαρξίστριες ή μη – παρελαύνουν, μοιράζουν προκηρύξεις, συγκεντρώνουν υπογραφές, αναφορές, κολάνε αφίσες, εγκαθιστούν πάγκους πληροφοριών, κάνουν θέατρο του δρόμου και στήνουν δημόσια δικαστήρια. Μιά τεράστια κίνηση αναπτύσσεται στο δρόμο. Καί τότε γίνεται αντιληπτή η ανάγκη να συγκεντρώνονται κάπου άλλοι κι όχι πιά σ' ένα μπιστρό. «Δεν θέλαμε πιά να συνεχίσουμε να κάνουμε επικλήσεις στη κοινή γνώμη ή στη Βουλή» διηγείται μιά γυναίκα απ' τη Φρανκφούρτη. «Θέλαμε κι άλλες γυναίκες να έχουν την δυνατότητα να ένωθούν μαζί μας. Θέλαμε επίσης να βοηθήσουμε αυτές που ήθελαν να κάνουν έκτρωση».

Έτσι δημιουργήθηκε τό 1972 η ιδέα να δημιουργηθούν «σπίτια γυναικών».

Ένας άλλος ρόλος.

Στό Βερολίνο, στή Κολωνία, στή Φρανκφούρτη μαζεύουν χρήματα. Και ρίχνονται στή

περίπετεια. Έκπληξη. Είναι μιά τεράστια επιτυχία. Οι γυναίκες σπεύδουν να πάρουν διευθύνσεις γιατρών και κλινικών στή Γερμανία και στό έξωτερικό, να πληροφορηθούν γιά τους διάφορους τρόπους έκτρωσης και να οργανώσουν ταξίδια γιά ομαδικές εκτρώσεις στήν Όλλανδία και τήν Αγγλία.

Οι συμβουλευτικές ομάδες πληθαίνουν κι ανακαλύπτουν τήν έκταση της έλλειψης πληροφόρησης. Μπροστά στήν επιτυχία του σπιτιού των γυναικών της Φρανκφούρτης, ή αστυνομία εξαπολύει συλλήψεις τό 1975. Οί γυναίκες απαντούν σ' αυτές με μαζικές αποστολές λεωφορείων στήν Όλλανδία.

Η νομιμοποίηση της έκτρωσης άλλαξε τά πράγματα. Οί ομάδες της παραγράφου 218 (πού απαγόρευε και τιμωρούσε ποινικά τήν έκτρωση) υπάρχουν πάντα γιατί τά εμπόδια μένουν πολυάριθμα γι' αυτές πού επιθυμούν να κάνουν έκτρωση. Ο ρόλος των σπιτιών των γυναικών έχει αλλάξει.

Η Claudia, πού κρατάει τό bar του σπιτιού των γυναικών στήν Κολωνία, εξηγεί: «Τά σπία των γυναικών δεν είναι πιά όπως ήταν έδω και μερικά χρόνια. Δεν συμβαίνουν εκεί πιά σπουδαία πράγματα. Όλες οι δυνάμεις επενδύονται σ'α σχέδια γιά τή δράση πρὸς τά έξω».

Είναι 8 μ.μ., ώρα πού ανοίγουν συνήθως τά σπία. Μιά ομάδα από σαράντα γυναίκες ασχολείται με σκληρές ασκήσεις. Πρόκειται γιά μιά ομάδα «αυτοάμυνας» πού μαθαίνει στοιχεία του judo μπρὸς τά μάτια μιάς γαλαρίας γυναικών πού διακωμωδούν αλλά προφανώς είναι έντυπωσιασμένες.

Τά σπία των γυναικών έχουν στή πραγματικότητα πολλούς ρόλους: είναι ό συμβολικός τόπος της φεμινιστικής πάλης κι είναι επίσης τό σημείο συνάντησης, συζήτησης κι αντιπαράθεσης – λεσβίες, ή λεσβίες – όλων των ρευμάτων πού διαπερνούν τό κίνημα.

Ποιά είναι τά καταστατικά πού επέτρεψαν σ' αυτά τά σπία – αὐστηρά απαγορευμένα στους άνδρες – να λειτουργήσουν γιά πολλά χρόνια χωρίς καταστροφικά σκοντάμματα; Η έρώτηση, γιά να πούμε τήν αλήθεια, είναι αρκετά «σκοτεινή». Είναι πολύς καιρός πού δεν ασχολείται κανείς πιά μ' αυτό! Πράγματι, τά σπία των γυναικών λειτουργούν σάν όμηγυρες ή γενικές συνελεύσεις πού συγκεντρώνονται μερικές φορές κάθε βδομάδα, μερικές φορές μιά φορά τό μήνα και στίς όποιες παίρνουν μέρος οι αντιπρόσωποι κάθε ομάδας. Μιά ήμερήσια διάταξη είναι καθορισμένη και συζητημένη σημείο πρὸς σημείο. Η συνδρομή είναι υπολογισμένη σε σχέση με τά έξοδα και χρησιμεύει στό να πληρώνουν τό νοίκι του σπιτιού.

Τήν ένεργητική και άνοικτή φάση πρὸς τά έξω, αυτή του άγώνα γιά τήν έκτρωση, διαδέχθηκε γιά μερικά χρόνια μιά περίοδος αναδίπλωσης στον εαυτό τους, μιάς έρευνας της ταυτότητάς τους: ή μεγάλη περίοδος των σπιτιών των γυναικών. Δημιουργούνται εκεί ομάδες «συνειδησιακής ανάπτυξης». Οκτώ με δέκα γυναίκες βρίσκονται κανονικά γιά ένα χρόνο μιά φορά τήν έβδομάδα και ανταλλάσσουν τις έμπειρίες τους. «Γιά κάποιο καιρό» όμολογεί ή Claudia, «αυτό ήταν ένα είδος μόδας. Οί νεοφερμένες έπρεπε υποχρεωτικά να συμμετάσχουν σε μιά ομάδα αυτού του είδους. Αλλά σταματήσαμε αποκαμωμένες, οι «καινούργιες», δεν συννενοούνταν πολύ καλά μεταξύ τους. Γιά πολλές, ωστόσο, αυτές οι ομάδες ήταν ή πρώτη εύκαιρία να εκφραστούν ελεύθερα γιά προσωπικά ζητήματα». «Οί ομάδες συνειδησιακής ανάπτυξης» εξηγεί ή Dattel, φοιτήτρια πολιτικών έπιστημών «ήταν μιά αναγκαιότητα γιά ν' ανακαλύψουμε πράγματα γιά μας, γιά τή ζωή μας. Οί έμπειρίες μας στήν επαναστατική άριστερά μας είχαν ήδη έπιτρέψει να τοποθετηθούμε σε σχέση με τήν κοινωνία, αλλά όχι σε σχέση με μας τις ίδιες».

«Θάρρος»

Σήμερα, τά σπία των γυναικών μπήκαν σε μιά καινούργια έποχή, αυτή των «σκοπών». Είναι στό Βερολίνο, αναμφισβήτητο κέντρο της «εναλλακτικής σκηνης», πού μπορεί κανείς να παρακολουθήσει τήν άπίστευτη δραστηριότητα των γερμανίδων φεμινιστριών. Σ' αυτή τήν πόλη με τήν ξεφτισμένη αυτοκρατορική λάμψη, ανάμεσα σε δύο κόσμους, φτιάχνονται πολυάριθμα σχέδια, όλα βγαλμένα απ' τό σπία των γυναικών: γκαλερί γυναικών, κέντρο σπουδών, επιμόρφωση και πληροφόρηση των γυναικών με αρχεία και βιβλιοθήκη, ιατρικό κέντρο γυναικών, κέντρο διανομής εκδόσεων, ομάδα «γυναίκες και καρκίνος», μιά πρωτοβουλία ψυχοκοινωνική, κέντρο ψυχολογικό, μιά πρωτοβουλία μαχητική «οί γυναίκες γιά τήν ειρήνη» και βέβαια ή εφημερίδα «Θάρρος» μηνιαία με τираζ 64690 φύλλων, πού διαχειρίζεται συνολικά και συντάσσεται με βάση άρθρα πού στέλνουν οι άναγνώστριες ή πού γράφουν όμίδες. Δεν υπάρχουν επαγγελματίες δημοσιογράφοι κι οι μόνιμες, με μικρό μισθό, πού δουλεύουν εκεί, έχουν αποδεχθή γιά δυό χρόνια να τό κάνουν χωρίς άμοιβή.

Είναι άδύνατον να παρουσιάσει κανείς ένα πλήρες πανόραμα των σπιτιών των γυναικών στήν Όμοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας πού καλύπτουν τό φάσμα από μικρούς κύκλους όπου συναντιέται μιά δεκάδα γυναικών σ'α σπία όπου συγκεντρώνονται πάνω από έκατόν πενήντα γιά να δουν ένα φίλμ της Jutta Bruckner ή να λάβουν μέρος σε μιά συζήτηση γιά τό «Κράτος και τό κίνημα των γυναικών».

Αυτή ή σύντομη ματιά έπιτρέπει ωστόσο να τεθή τό έρώτημα: γιατί οι Γερμανίδες πέτυχαν εκεί όπου οι φεμινίστριες άλλων χωρών, π.χ. οι Γαλλίδες, απέτυχαν;

Οί προτεινόμενες αίτιολογίες είναι διαφορετικές. «Η άκρα άριστερά είναι πολύ πιο άπομονωμένη» εξηγεί ή Detter, «και κατά συνέπεια πολύ πιο ριζοσπαστική». Αλλά έμεεις οι γυναίκες είμαστε παράμερα απ' αυτά τά πολιτικά ρεύματα, προσπαθούμε να ξαναβρούμε τους εαυτούς μας, παρά τις διαιρέσεις, να δουλέψουμε γιά κοινούς σκοπούς. Τό σπία των γυναικών ήταν ό πρώτος χώρος πού μπορούσαμε να συναντηθούμε και οι συγκεντρώσεις, – κάθε Τρίτη στό Βερολίνο, ήταν πραγματικοί τόποι πολιτικών συζητήσεων στους όποιους παρευρίσκονταν πολύ συχνά μιά έκατοντάδα γυναικών...»

Τό κίνημα των γυναικών της Γερμανίας έμπνεύσθηκε πολύ τον πρώτο καιρό απ' τό γαλλικό M.L.F. (Mouvement de la liberation des femmes) όπως κι απ' τον άμερικάνικο φεμινισμό. Αλλά οι Γερμανίδες ήξεραν να κατασκευάσουν ένα χώρο πού τους επέτρεψε να βεβαιώσουν τήν ταυτότητά τους και να ριχτούν σε πολυάριθμες δραστηριότητες. Ξανάδωσαν νόημα σε μιά λέξη πολύ λίγο χρησιμοποιημένη μεταξύ των γυναικών: άλληλεγγύη.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΡΝΕΙΑ

«Όσο θά υπάρχει αστυνομία, όσο θά υπάρχει πορνεία θά υπάρχουν αστυνόμοι καί θά υπάρχουν πόρνες»

Simon de Beauvoir

Η πορνεία γνωστή από τὰ ἀρχαιότερα χρόνια, «σώζεται» μέχρι τις μέρες μας, δίνοντας κάθε φορά, ἄλλη ὄψη στοῦ ἴδιου νόμισμα.

Εἶναι σημαντικό νά κατανοηθεῖ ὅτι ἡ πορνεία, σταθερό χαρακτηριστικό ὄλων τῶν κοινωνιῶν ἀποτελεῖ, μέχρι τώρα τουλάχιστον ἀναγκαιότητα ὄχι μόνο γιά τήν ἀστική τάξη ἀλλά καί γιά ὅλες τίς τάξεις τοῦ κόσμου καί ὑπάρχει σέ ὅλες τίς κοινωνίες τοῦ κόσμου ἀλλοῦ καλυμένα καί ἀλλοῦ ἀπροκάλυπτα.

Μέ μιά μικρή ἀναδρομή στήν ἀρχαιότητα μπορούμε εὐκόλα νά διαπιστώσουμε τήν καταξίωση τῶν πορνῶν ἀπό τήν κοινωνία. Ὁ σκοπός καθαγιάζει τήν πράξη.

Σέ ἓνα πορνεῖο στενά συνδεδεμένο μέ τό ἱερό τῆς Ἀφροδίτης τῆς Μελάνιδας ὑπηρετούσαν πάνω ἀπό 1000 ἱερόδουλες. Αὐτές προσφερόντουσαν στούς ξένους προσκυνητές καί ὁ ρόλος τους ἀναγνωριζόταν ἀπό τήν πολιτεία μας καί προσφέραν τό τίμημα πού παίρνανε (1 ὄβολο), γιά τίς ἀνάγκες τῆς πόλης τους.

Βλέπουμε ἐδῶ χαρακτηριστικά ὅτι τό πούλημα τοῦ γυναικείου κορμιοῦ αὐτό καθ' αὐτό, δέν ἦταν τίποτε τό ἀτιμο καί τό προσβλητικό. Ἀτιμο, γινότανε μόνο ὅταν τά κέρδη τοῦ ἐπαγγέλματος δέν πῆγαιναν γιά φιланθρωπικούς σκοπούς ἢ καλύτερα στά χέρια τῆς θρησκείας καί τοῦ δήμου.

Ἔρχεται μετά μιά ἄλλη τάξη ἐταίρων, πού διάθεταν μέν τόν ἑαυτό τους, ἀλλά ἦταν μορφωμένες, συχνά ἐπηρέαζαν τούς ἄντρες στήν πολιτική καί ἐπαίξαν ρόλο στήν ἱστορία (βλέπε Ἀσπασία).

Οἱ γυναῖκες αὐτές εἶχαν δικιά τους προσωπικότητα, ἦταν ἐνδιαφέρουσες, εἶχαν τό δικαίωμα νά βγαίνουν στούς δρόμους, στήν ἀγορά, στά θέατρα.

Συναναστρεφόντουσαν φιλοσόφους, ποιητές καί καλλιτέχνες καί ἀποκτοῦσαν γνώσεις καί πνευματικότητα.

Ἡ ζωὴ τους ἔδωσε θέμα ὄχι μόνο στίς εἰκαστικές τέχνες ἀλλά καί στήν λογοτεχνία καί στήν κωμική ποίηση.

Ἡ τάξη αὐτή τῶν ἐταίρων μᾶς κάνει νά σκεφτοῦμε ὅτι κάπως ἔτσι θά ἦταν οἱ ἀπελευθερωμένες γυναῖκες τῆς ἐποχῆς.

Μᾶς θυμίζει ὅμως καί μιά σύγχρονη νοοτροπία πού συμπεραίνει πῶς κάθε «ζωηρούλα» γυναῖκα δηλαδή «μέσα σ' ὅλα», καί πού γιά κακή της τύχη, ἔχει πολλαπλή σεξουαλική ζωή, εἶναι «πόρνη». Αὐτοί πού σκέφτονται ὅμως ἔτσι, δέν μᾶς ἐξηγοῦν γιατί τῇ γυναίκα τους τῇ θέλουν καί ἐρωμένη, καί σύζυγο καί μητέρα καί νοικοκυρά καί «πόρνη».

Ὁ Δημοσθένης ἐπειδή δέν μπόρεσε νά συνδυάσει ὅλες αὐτές τίς «χάρες», σέ μιά γυναίκα, ἔδωσε στήν καθεμιά τό ρόλο τῆς:

«τάς μέν ἐταίρας ἡδονῆς ἕνεκ ἔχομεν,

τάς δέ πάλακας τῆς καθ' ἡμέραν

θεραπείας τοῦ σώματος, τάς δέ γυναῖκας τοῦ παιδοποιεῖσθαι γνησίως, καί τῶν ἑνδον φύλακας πιστοῦς ἔχειν».

Σήμερα ἡ κατάσταση αὐτή εἶναι πολύ περισσότερο μπερδεμένη.

Ἡ πλειοψηφία τῶν πορνῶν δέν εἶναι πιά τά μικρά κοριτσάκια, τά παραπλανημένα, πού κάποιος κακός τὰ βγάζει στό σφυρί. Οἱ περισσότερες πόρνες ὄχι μόνο δέν θεωροῦν τό ἐπάγγελμά τους ἀγοραπωλησία, ἀλλά πιστεύουν ὅτι κάνουν λειτουργήματα, λέγοντας ὅτι αὐτοί οἱ καυμένοι οἱ σακάτηδες ἢ οἱ ἀνευχαρίστητοι, τί θά ἔκαναν ἂν δέν ὑπῆρχαν αὐτές; Ἀραγε οἱ σακάτισες καί οἱ ἐφηβες καί οἱ σεξουαλικά καταπιεσμένες, πῶς τὰ βγάζουν πέρα μόνες τους;

Στήν πλειοψηφία τους, οἱ πόρνες ἔχουν προσαρμοστεῖ ἠθικά μέ τίς συνθήκες τῆς ζωῆς τους, ἐπειδή αἰσθάνονται πῶς ἔχουν ἐνσωματωθεῖ σέ μιά κοινωνία πού ἀποζητάει τίς ὑπηρεσίες τους.

Τί λέει ὅμως καί ἡ ἴδια ἡ κοινωνία;

Ἡ πορνεία εἶναι δεκτὴ ἀπ' ὅλους.

Ἀκόμα καί ἀπ' αὐτοῦς πού τήν καταδικῶν (ἀστυνόμοι – δικαστές – δικηγόροι). Ἡ ἀντιμετώπισή τους παίζεται σέ διπλό ἐπίπεδο: νά συγχωροῦν τούς ἄντρες καί νά κατηγοροῦν τίς γυναῖκες. Καί ἔτσι ἡ πορνεία ἐμφανίζεται, σάν τό μοναδικό ἐγκλημα τοῦ ποινικοῦ νόμου, ὅπου 2 ἄνθρωποι κάνουν ἓνα πράγμα ἀμοιβαία συμφωνημένο καί ὁ ἓνας (τό θηλυκό) τιμωρεῖται.

Ὅμως καί τό δημόσιο αἶσθημα «ἠθικῆς» ἱκανοποιεῖται, γιατί ξέρει ὅτι οἱ πόρνες θά τιμωρηθοῦν.

Βλέπουμε ὅτι σήμερα, ἡ περιθωριοποίηση τῶν πορνῶν, ἀρχίζει νά ξεπερνιέται. Οἱ πόρνες πιά, βλέπουν, καταλαβαίνουν, μιλάνε. Αὐτό ὅμως ἀρκεῖ γιά νά τούς δώσει τήν ἀπελευθέρωσή τους;

Χωρίς καμιά προκατάληψη καί κανένα ἠθικό περιορισμό, νομίζουμε: α) πῶς τό θέμα δέν εἶναι νά θεωρητοῦν ὡς ποιοῦσες τό πρόβλημά σου καί νά ἀράξεις ἡσυχία μέ τόν ἑαυτό σου.

β) πῶς ἡ πάλη τῶν πορνῶν ἐναντίον σέ κάθε νόμο πού τίς μειώνει σάν ἄτομα, δέν εἶναι παρά ἡ ἀρχὴ τῆς ἀπελευθέρωσής τους.

Σάν γυναῖκες, πού ζητᾶμε τό κορμί μας νά ἀνήκει σέ μᾶς, δέν παραδεχόμαστε ὅτι μπορούμε νά τό διαθέτουμε στόν καθένα, μέ τήν ἀνάλογη ἀμοιβή γιατί τότε γίνεται ἓνα ἀντικείμενο πού ὑποβάλλεται στούς νόμους προσφοράς καί ζήτησης.

Ἡ ἰδεολογική μας ὅμως διαφορά, δέν μᾶς βρίσκει ἀντίθετες στούς ἀγῶνες τους.

Παλεύουμε μαζί τους: γιά νά ἀποποινικοποιηθεῖ ἡ πορνεία καί γιά νά μὴν κατατρέχονται οἱ πόρνες ἀπ' τήν ἀστυνομία.

Πορνεία: ὀπτική μιᾶς ἀπουσίας

Γιά αἰῶνες μιά τεράστια ἠθική καί κοινωνιολογική σύγχυση καλύπτει κάθε τι πού ἀφορᾷ τήν πορνεία.

«Σχέση» μέ τήν πορνεία σημαίνει τό νά γίνεις πόρνη. Ὅποιαδήποτε ἄλλη «ἐπαφή» βρίσκεται ἢ στό ἐπίπεδο φιλολογικῶν ἀναγνωσμάτων ἢ «πιό προχωρημένα» ἴσως, ἀποτελεῖ ἀντικείμενο μαθήματος – ἐρευνας γιά τίς γυναῖκες τοῦ κινήματος (καί ἐμεῖς βέβαια δέν θά ἀποτελέσουμε ἐξαιρεση).

Αὐτή λοιπόν ἡ ὅποιαδήποτε πραγματική ἐπαφή μέ τήν πορνεία δέν ὀδηγεῖ παρά σέ διάσταση τοῦ τύπου «ἐσεῖς οἱ πόρνες κι ἐμεῖς οἱ γυναῖκες» παρά τίς προσπάθειες καί τῇ καλῇ διάθεσιν πού ἐνδεχομένως ὑπάρχει. Εἶναι μιά διάσταση ἐκ τῶν πραγμάτων.

Ὅμως ἡ πορνεία δέν ἀφορᾷ μόνον τίς πόρνες. Κι' αὐτό γιατί τό πούλημα τοῦ γυναικείου σώματος εἶναι μιά πλευρά τῆς ἀθλιότητος τῶν σχέσεων ἀνάμεσα στά δύο φύλλα, συνέπεια τοῦ ἀνδροκρατικοῦ πολιτισμοῦ καί κουλτούρας γύρω ἀπό τόν ἔρωτα.

Γιά τίς γυναῖκες εἰδικώτερα εἶναι ἡ πιό συνεπὴς εἰκόνα τῆς ὁλοκληρωτικῆς ἀπουσίας τῆς σεξουαλικότητός τους καί τοῦ ρόλου τους μέσα στή σεξουαλική συναλλαγὴ.

Ὁ ρόλος τοῦ οικονομικοῦ παράγοντα στίς σχέσεις φαίνεται ξεκάθαρα στήν πορνεία, γιατί γιά τίς πόρνες εἶναι τό κυριώτερο κίνητρο.

Τό δίλημμα σήμερα πιά, δέν εἶναι ἀνάμεσα στό νά «πεθάνεις τίμια» ἢ νά γίνεις πόρνη. Καί φυσικά ἡ εἰκόνα τῆς πιό ξεκάθαρης ἐμπορευματοποίησης τῆς ἐρωτικῆς ζωῆς συμπληρώνεται μέ τόν ἄντρα πού τελικά «τά παίρνει».

Δέν εἶναι ὅμως μόνον ὁ οικονομικός παράγοντας. Μιά γυναῖκα εἶναι ψυχολογικά «ἐτοιμη» νά γίνει πόρνη, μέσα ἀπό τῇ διαδικασία τῆς ἐσωτερικέλιξης τοῦ ἐρωτικοῦ της ρόλου σάν παθητικοῦ ἀντικειμένου φτιαγμένου γιά νά διεγείρει, νά βιάζεται, νά γαμιέται καί γιατί ὄχι νά πουλιέται.

Ἡ πλήρης ἀνυπαρξία γυναικείας σεξουαλικότητος, τό γεγονός ὅτι ἡ ἐρωτικὴ ζωὴ γιά ὅλες τίς γυναῖκες κινεῖται μεταξὺ ἀδιαφορίας καί ἐξευτελισμοῦ εἶναι οἱ βασικοὶ συντελεστές «... ὁ ἔρωτας δέν σημαίνει τίποτα γιά μένα... γιατί νά μὴν βγάλω λεφτά ἀπ' αὐτόν...»

Ὁ μαζοχισμός τέλος σάν χαρακτηριστικό τῆς γυναικείας ψυχολογίας εἶναι μιά ἄλλη πτυχή στήν ἀνατομία τῆς πορνείας.

Ἡ ἀποψη ὅτι τελικά οἱ πόρνες ξεγελᾶνε τούς ἄντρες καί «τούς τὰ παίρνουν» δέν θά μπορούσε νά σταθεῖ. Κι' αὐτό γιατί τό ἀντίτιμο αὐτοῦ «τοῦ κόλπου» εἶναι τό χειρότερο εἶδος ζωῆς πού θά μπορούσε νά ἔχει μιά γυναῖκα. Γιατί τό νά εἶσαι πόρνη δέν σημαίνει «νά προσφέρεις μιά κοινωνικὴ ὑπηρεσία».

Σημαίνει νά πουλᾷς ὄχι μόνο τό κορμί σου, ἀλλά τόν ἴδιο σου τόν ἑαυτό. Αὐτό βέβαια συμβαίνει καί μέ τῇ δουλειᾷ. Στήν πορνεία ὅμως ὑπάρχει μιά ἰδιαίτερη προσβολή, τό γεγονός ὅτι ὁ ἔρωτας θεωρεῖται κάτι βρώμικο κάτι πού μόνο οἱ ἄνδρες μποροῦν νά ἀπολαύσουν μέ ἓνα ὄν κατώτερο, τήν γυναῖκα-πόρνη.

συνέχεια στή σελ. 4

Π.Κ.: 357 «Ο υπάιτιος μοιχείας
σύζυγος καί ὁ μετ' αὐτοῦ
συνένοχος τιμωρεῖται διά
φυλακίσεως μέχρις ἑνός
ἔτους...

Ἡ κατάργηση τῆς μοιχείας σάν ποινικό
ἀδίκημα πού σύντομα πρόκειται νά ψηφι-
στεῖ στή Βουλὴ μᾶς θυμίζει ἄλλη μιά
φορὰ τὴν ἀνάγκη νά σταματήσῃ ἡ ποινι-
κοποίηση τῆς σεξουαλικῆς ζωῆς.

Ἡ μοιχεία εἶναι μιά ἀπὸ τίς πιό τραν-
ταχτές περιπτώσεις ὅπου ὁ νόμος ἐπεμ-
βαίνει κατασταλτικά στὴ σεξουαλική ἐ-
λευθερία. Δέν εἶναι ὅμως ἡ μόνη. Ἡ
ὁμοφυλοφιλία καί ἡ πορνεία εἶναι τὰ πιό
ἐπίκαιρα παραδείγματα μιᾶς τέτοιας πα-
ραβίασης.

Συνταγή

Σ' αὐτό τό φύλλο θά σᾶς δώσουμε μιά σύντομη
συνταγή γιά ἕνα γεῦμα γρήγορο καί πρακτικό πού
κυριολεκτικά θά σώσει τὴ σύγχρονη γυναῖκα πού
ξέρουμε πόσο λίγο χρόνο διαθέτει.

Κροκόδειλος κοκκινιστός ἀ-λ'-ἀφρικαῖν

Υλικά: Ἕνας κροκόδειλος, μικρὸς κατὰ προτί-
μηση, 1 κιλό ντομάτες, πιπέρι μελα-
χροινό, ρίζες θυμαρίου, φύλλα φυκιῶν
καί 6 μικρά καρπούζια.

Εκτέλεση: Αφαιρεῖται τὴν πέτσα ἀπὸ τὸν κροκό-
δειλο καί τὸν τσιγαρίζετε 5-6 ὥρες, γιά νά μαλακώσῃ. Προσθέτετε τὰ ὑπό-
λοιπα ὑλικά καί τὸ ἀφήνετε στὴ κατσα-
ρόλα μέχρι νά δέσει. Τό σερβίρετε
ζεστό μέ 6 μικρά καρπούζια.

Ἡ «διαφήμιση τοῦ μήνα»...

Stereo Shop

Ἄλλοι τό λέει,
ἀλλὰ ἐμεῖς ἐμεῖς
καί δὲχουμε τὴ μεγαλύτερη
συλλογὴ στερεοφωνικῶν συσκευημάτων
VIDEO καί ἐγχρωμῶν τηλεοράσεων.

Γι' αὐτὸ μὴν περνάτε πέρασας γιὰ
στερεοφωνικά, VIDEO, καί
ἐγχρωμὴ τηλεόραση.

Ἐδνεῖται τὰ βιβλιό σας στὴν ἀδ'α
καποδιστρίου 21 καί πατησιῶν 30 στὴν
Ἀθήνα. Ἐκεῖ σᾶς περιμένει ἕνας πᾶσης
γινώσκων στὸν κόσμο τοῦ HI-FI καί τῶν VIDEO.

Μαζὶ τὸν αὐτὸ ἕνα σύγχρονο σταντὶ θά βρεῖτε καί
θὰ δεῦσενε δια τὰ μοντέλα HI-FI καί VIDEO
τῶν μεγάλων γνωστῶν ἐταρειῶν JVC - NATIONAL
KILN - MARANTZ - JBL - MITSUBISHI - SANYO
ROTEL - LYXMAN - NIKKO κ.τ.λ.

Θὰ συζητήσετε γιὰ τὸ χῶρον σας (μονοκὴ ἢ VIDEO) πού
εἶναι καί ἐκεῖ μᾶς θὰ σᾶς βοηθήσουμε νά διαλέξετε αὐτὸ
πού ταιριάζει σὲ σᾶς καί στὸν χῶρον σας.
Ὅσο γιὰ τίς τιμὲς μᾶς εἶναι μιά ἐκπλήξη, καί σὲ χῶρον
εἶναι νὰ τίς συγκρίνετε!!!

Stereo Shop
HI-FI VIDEO VHS TV
ΤΑ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ
ΗΧΟΥ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΟΣ

Stereo Shop
ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΗΜΕΝΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

ΑΘΗΝΑΙ: ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ 21 & ΠΑΤΗΣΙΩΝ 30
ΤΗΛ. 36.16.346

ΠΕΙΡΑΙΑΙ: ΒΑΣ. ΣΟΦΙΑΣ 81 - ΤΗΛ. 41.26.045

T.V: ΜΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Ἀκούσαμε στὴν τηλεόραση μιά συζή-
τηση μετὰ τὴν προβολή τῆς ταινίας «οἱ
γυναῖκες σήμερα» τῆς Π. Ἀλκουλῆ. Δέν
θὰ σταθοῦμε στὴν ταινία, ἀλλὰ στὴ συζή-
τηση.

Καλεσμένες νά συζητήσουν ἦταν γυ-
ναῖκες φυσικά. Κι ὄχι τυχαῖες γυναῖκες,
ἄγνωστες, ἀπλῶς νοικοκυρές, ἄστεγες
πολιτικά. Ὅχι, οἱ γυναῖκες αὐτές καί σέ
κόμμα ἀνήκουν πού ἔχει «γυναικεῖα ὁρ-
γάνωση» καί γραμμὴ, καί κοινωνικὴ θέση
ἔχουν (γιατρός, δικηγόρος), γιά νά προ-
σθέτουν κύρος στὴ συζήτηση.

Ἡ συζήτηση ἦταν ἡσυχῇ, εὐπρεπῆς,
χωρὶς ἀντιδικίες, χωρὶς ἀκρότητες, ὅπως
πρέπει νά εἶναι οἱ γυναῖκες.

Υπῆρχε συμφωνία μετὰς τους (δέν
διαφωνοῦσαν, ἀπλῶς ἡ μιά συμπλήρωνε
τὴν ἄλλη).

Τό σύστημα τῆς καταπίεσης, ἦταν ἐξῶ
ἀπ' τὴν αἰθουσα, καί παρ' ὅλο πού
ἐκπρόσωπος τοῦ «ἰσχυροῦ φύλου» δέν
ὑπῆρχε γιά νά ἐκτοξεύσει κατηγορίες
περί ἀταξικότητος καί ἀντιαντρικῶν ἀγώ-
νων, δήλωσαν καθαρά καί ξάστερα: «εἴ-
μαστε στό πλάι τοῦ λαϊκοῦ κινήματος»,
«φυσικά δέν εἴμαστε ἐναντίον τῶν ἀν-
τρῶν».

Κι ἐνῶ ἄρχισε μιά περίοδος πού οἱ
γυναῖκες προσπαθοῦν νά βροῦν καί ν'
ἀρθρώσουν ἕνα δικό τους λόγο, ν' ἀπο-
καταστήσουν τὴν ἀλήθεια γιά τὴ διαστρε-
βλωμένη εἰκόνα τους, νά ὁργανωθοῦν
αὐτόνομα καί νά μιλήσουν γιά τὴ σεξουα-
λικότητα, γιά τὴν ἀπελευθέρωσή τους
ἀπὸ ρόλους καί μύθους, ἀκούσαμε ξανά
καί ξανά γιά τίς θάσεις, τὰ πυρηνικά,
τοὺς παιδικούς σταθμούς, γιά τὴν ἀνισό-
τητα στοὺς μισθοὺς καί τὰ κέρδη τῶν
βιομηχάνων, σάν πηγὴ καί πλάισιο τοῦ
«γυναικεῖου προβλήματος» καί στὴν ἄκρη
τῶν χειλέων «ὅτι ἡ γυναῖκα καταπιέζεται
σ' ὅλες τίς τάξεις» (τό σπῆτι τοῦ ἐργάτη
καί τοῦ βιομηχανοῦ κάπου συναντιοῦν-
ται).

Ἀκούσαμε ἀκόμα κι ἕνα ὀρισμὸ(!) τοῦ
φεμινισμοῦ.

Ὅμως τό γυναικεῖο πρόβλημα καί κί-
νημα δέν εἶναι μιά ἰδεολογία, δέν ἔχει
γραμμὴ καί ὁπαδοῦς.

Δέν συμφωνεῖς ἢ λές ὄχι. Δέν ἔχει
πλαίσια γιατί δέν εἶναι μισθοὶ οὔτε θά-
σεις.

Δέν χωρᾶνε σέ κόμματα, σέ συζητή-
σεις καί σέ ὀρισμούς οἱ ἀναζητήσεις, ἡ
ἐλεύθερη ἐκφραση, τὰ ὄνειρα καί ἡ
ἐλευθερία πού ἐπιθυμοῦν οἱ γυναῖκες.

Ἀς μείνουν λοιπὸν κάποιες ν' «ἀγωνί-
ζονται» στό λαϊκὸ κίνημα, καί κάποιες
ἄλλες νά ψάχνουμε γιά μιά ἐλευθερία
πού δέν ὑπῆρξε σέ καμμιά κοινωνία μέχρι
σήμερα.

ΠΡΩΙΝΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Sylvia Plath (1932-1963)

Ἡ ἀγάπη σέ κούρντισε σάν βαρὺ
χρυσὸ ρολόι.
Ἡ μαμὴ χτύπησε τίς πατοῦσες σου
καί ἡ γυμνὴ κραυγὴ σου
πῆρε τὴν θέση τῆς ἀνάμεσα στὰ
στοιχεῖα.

Οἱ φωνές μας ἀντιλαλοῦν, μεγεθύ-
νοντας τὸν ἐρχομὸ σου.

Καινούργιο ἄγαλμα.

Σ' ἕνα παγερό μουσεῖο, ἡ γύμνια σου
Σκιάζει τὴν ἀσφάλεια μας. Στεκόμα-
στε τριγύρω

ἀνέκφραστοι σάν τοῖχοι.

Δέν εἶμαι περισσότερο μάνα σου
Ἀπὸ τό σύννεφο πού διυλίζει ἕναν
καθρέφτη γιά

νά ἀντανაკλᾷ τὴ δική του ὀργή
Ἐξαφάνιση στό χέρι τοῦ ἀνέμου.

Ὅλη νύχτα σάν πεταλούδιτσα ἡ
ἀνάσα σου

Πεταρίζει ἀνάμεσα στὰ λεῖα ρόζ
τριαντάφυλλα. Ξυπνῶ

ν' ἀφουγκραστῶ:

Μιά μακρινὴ θάλασσα σαλεύει μέσ
στό αὐτὶ μου.

Μιά κραυγὴ, καί σκουντουφλῶ ἀπ' τό
κρεβάτι.

Βαρεῖα σάν γελάδα καί λουλουδια-
σμένη

μέσ στό βικτωριανό μου νυχτικό.
Τό στόμα σου ἀνοίγει καθαρὸ σάν τοῦ
γατιοῦ. Τό

τετράγωνο τοῦ παράθυρου.

Ξασπρίζει καί καταπίνει τὰ θολὰ του
ἀστέρια.

Καί τώρα δοκιμάζεις

Μιά φουχτίτσα νότες
Τὰ ξεκάθαρα φωνήεντα ὑψώνονται
σάν μπαλόνια.

συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ 3

Στὴν πορνεία ὑπάρχει ἐντονο τό στοιχεῖο
τῆς περιφρόνησης, τῆς ἀποστροφῆς ἕνα
εἶδος θριάμβου πάνω σ' ἕναν ἄνθρωπο. Οἱ
λέξεις κι' ὁ θυμὸς πού βγαίνουν ἀπὸ τοὺς
ἄντρες πάνω στίς πόρνες, ἡ πεποίθηση ὅτι οἱ
γυναῖκες εἶναι βρώμικες καί τὰ γεννητικά
τοὺς ὄργανα εἶναι βρώμικα δείχνουν ὅτι μέ
τὴν πορνεία οἱ ἄνδρες, δέν ἀγοράζουν μόνον
ἔρωτα. Ἀγοράζουν ἐξουσία νά ἐπιβληθοῦν
πάνω σ' ἕναν ἄλλο ἄνθρωπο, νά τὸν ἀναγκά-
σουν νά κάνει ὅτι θέλουν, νά συμφωνήσει
μαζί τους, μόνον καί μόνον ἐπειδὴ πληρώνεται,
νά τὸν ἐξευτελίσουν «... νά γιατί δέν μ'
ἀρέσει νά βγαίνω μαζί τους... νά περνᾶμε
μαζί τὴ νύχτα... Γιατί ὅταν μιλάμε γιά ὀτιδή-
ποτε, δέν μπορεῖς παρὰ νά συμφωνήσεις
μαζί τους... αὐτὸ εἶναι πολὺ ταπεινωτικό...»

Κι' ἀκόμα γιατί μιά πόρνη δέν μπορεῖ νά
εἶναι τίποτε ἄλλο. Ἐχει χάσει τὴν παραμικρὴ
εὐκαιρία μιᾶς ἰσορροπημένης σεξουαλικῆς
σχέσης. Εἶναι πάντα περιθωριοποιημένη μ'
ἕνα στίγμα κοινωνικὸ καί ψυχολογικό. «... μιά
πόρνη εἶναι πάντα πόρνη...» Ἡ ἐνοχὴ καί ἡ
ντροπὴ γίνεται μέρος ἀπὸ τὴ ζωὴ τῆς, τό ἴδιο
καί ἡ ἀπομόνωσή τῆς.

Γι' αὐτὸ οἱ περισσότερες πόρνες μποροῦν
νά βροῦν μιά τρυφερὴ σχέση μόνον μέ ἄλλες
γυναῖκες. Γιατί οἱ γυναῖκες οὔτε τίς ἀγορά-
ζουν οὔτε τίς ἐξευτελίζουν.

γυναικείο κίνημα

Σταθμός 'Αλληλοβοήθειας γυναικῶν στους 'Αμπελόκηπους

Πριν έναμιση χρόνο πού ξεκινήσαμε αυτή τη πρωτοβουλία είχαμε έντονο τό πρόβλημα πῶς νά πλησιάσουμε τίς γυναίκες τῆς γειτονιάς καί τῆς περιοχῆς μας ἢ πῶς νά ἔρθουν αὐτές κοντά μας, λέει ἡ "Ελεν ἀπό τό παράρτημα τῆς Κίνησης Δημοκρατικῶν Γυναικῶν 'Αμπελοκήπων. "Ετσι σκεφθήκαμε νά φτιάξουμε ἓνα Σταθμό 'Αλληλοβοήθειας γυναικῶν ὅπου οἱ γυναίκες τῆς περιοχῆς θά μπορούσαν ἐλεύθερα νά ἔλθουν ἐκεῖ καί νά κουβεντιάσουμε μαζί τά προσωπικά τους προβλήματα. Θεωρήσαμε ἔτσι κατ' ἀρχή σάν πρωταρχική ἀνάγκη δική μας, νά μάθουμε ἐμεῖς πρῶτα νά ἀκοῦμε κάποια ἄλλη, ἔξω ἀπό τίς γνωστές μας, πού θά μιλάγε γιά τόν ἑαυτό της. "Ετσι, μέ τή βοήθεια μιᾶς φίλης μας ψυχολόγου, γίνεται πρῶτα ἓνα ἐμπειρικό σεμινάριο μέ αὐτό ἀκριβῶς τό στόχο. "Οταν διαπιστώσαμε ὅτι ὡς ἓνα βαθμό είχαμε κάνει κάποια βήματα γιά τή κατάκτηση αὐτοῦ τοῦ σημαντικοῦ μας στόχου, τό ἀνακοινώσαμε σέ περιοδικά καί ἐφημερίδες καί βγήκαμε παράλληλα στή λαϊκή τῆς γειτονιάς μοιράζοντας σχετικά φυλλάδια. Στήν πρώτη συνάντηση πού είχαμε ὀρίσει γιά ἐπαφή μέ τίς

ἄγνωστες μέχρι τώρα γιά μᾶς γυναίκες, δύο γυναίκες ἀπό τό Σταθμό βρεθήκαμε ἐκπληκτες μπροστά σέ δεκαπέντε περίπου ἄλλες γυναίκες. Στους ἐπόμενους τέσσερις μήνες δουλεύαμε κανονικά μέ αὐτές καί ἄλλες γυναίκες (ὄχι πάντα χωρίς μερικά προβλήματα), ὥσπου ἡ καταστροφή τοῦ σπιτιοῦ ἀπό τοὺς σεισμούς καί τά προβλήματα πού ἀνέκυψαν ἀνέστειλαν τή λειτουργία τοῦ Σταθμοῦ μας. Στά σίγουρα κερδίσαμε σημαντικά ἐμεῖς καί οἱ καινούργιες φίλες μας σέ προσωπικό ἐπίπεδο, ἀλλά καί σάν δυναμικό τῆς Κίνησης στους 'Αμπελόκηπους, ἐλπίζουμε δέ ὅτι θά ξανατεθεῖ σύντομα σέ λειτουργία ὁ Σταθμός.

Πέρα ἀπ' αὐτό στήν Κίνηση Δημοκρατικῶν Γυναικῶν 'Αμπελοκήπων δουλεύουμε ἐδῶ καί πολύ καιρό καί σέ συνεχή βάση μέ ὁμάδες αὐτοσυνειδήσης. "Ο τρόπος λειτουργίας τῶν ὁμάδων αὐτοσυνειδήσης δέν εἶναι προ-καθορισμένος καί εἶναι διαφορετικός γιά κάθε ὁμάδα. Αὐτή τή στιγμή ὑπάρχουν τέσσερις τέτοιες ὁμάδες στήν Κ.Δ.Γ. 'Αμπελοκήπων.

ΦΕΜΙΝΙΣΤΡΙΕΣ=ΦΑΣΙΣΤΡΙΕΣ

Πανεπιστήμιο Πάτρας: κατάληψη ἑδρας 'Ιορδανίδη καί 'Αρτεμιάδη. "Η ὁμάδα γυναικῶν συζητᾷ στά γραφεῖα τῆς κατειλημμένης ἑδρας.

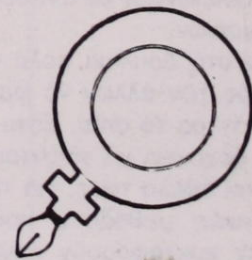
Δέν εἶναι παρά μία συνηθισμένη συνάντηση γυναικῶν. Στή διάρκεια τῆς συζήτησης ἀρχίζουν τά παρατράγουδα. Διάφορα «φρικιά ὅλου τοῦ χώρου» βρίσκουν ἓναν εὐχάριστο τρόπο νά σκοτώσουν τήν ὥρα τους. 'Αρχίζουν νά ἀνοιγοκλείνουν τίς πόρτες τῶν γραφείων πού εἶναι μαζεμένες οἱ γυναίκες, νά πετᾶνε ἐξυπνάδες καί γενικῶς νά ἐπιδίδονται «εἰς αὐτοέκφρασιν».

Στίς διαμαρτυρίες τῶν γυναικῶν νά τίς ἀφήσουν ἤσυχες, ἀπαντᾶνε ρίχνοντας σφουγγαρόπανα καί σκουπόξυλα – γιά νά τοὺς θυμίσουν ἴσως τόν φυσικό τους χώρο –

Δυστυχῶς γι' αὐτοὺς χάσανε. Τά κορίτσια βγήκαν ἔξω καί ἐλαφρῶς τοὺς τουλουμιάσανε.

Τό ἴδιο βράδυ οἱ γυναίκες βγάζουν καταγγελία στήν ὁποία τά φρικιά ἀπάντησαν μέ τό ἀγωνιστικό σύνθημα πού γέμισε μερικούς τοίχους: ΦΕΜΙΝΙΣΤΡΙΕΣ = ΦΑΣΙΣΤΡΙΕΣ.

"Αρχισε τό δῆμνο τῶν ἐκδηλώσεων γιά τή γυναίκα, στό Φιλοπρόδο "Ομιλο 'Υμηττοῦ. Οἱ ἐκδηλώσεις περιλαμβάνουν 6 κύκλους γύρω ἀπό τήν γυναικεία καταπίεση καί γίνονται ἀπό τίς 11 'Ιανουαρίου κάθε Δευτέρα καί Τετάρτη στίς 8.30 μ.μ. Λειτουργεῖ ἐκθεση βιβλίου γιά τό γυναικεῖο καί ταμπλό.

Φεστιβάλ γυναικεῖου κινηματογράφου.

Στά περίχωρα τοῦ Παρισιοῦ πρόκειται νά γίνει φεστιβάλ ταινιῶν μέ θέμα τίς γυναίκες. Στό φεστιβάλ ἔχουν προσκληθεῖ καί σκηνοθέτες ἀπό τήν 'Ελλάδα.

Διορθώσεις γιά τό προηγούμενο φύλλο

- 'Από παραδρομή δέν μπήκαν τά στοιχεία τοῦ ὑπότιτλου.
- Τό νούμερο 1 τῆς Βιβλιογραφίας ἀναφέρεται στό ἄρθρο «Φεμινιστική ὀπτική στήν ἀρχιτεκτονική»

Υπεύθυνη σύμφωνα μέ τό νόμο: Μαρία Τάμπούκου
Κορυτσᾶς 48, 'Αργυρούπολη, 'Αθήνα.

Φωτοσύνθεση - 'Επιμέλεια 'Εκδοσης:
«Φωτοκείμενον Ε.Π.Ε.» Βουλιαγμένης 38
Τηλ. 92.31.806

Μιλᾶνε οἱ ἴδιες οἱ γυναίκες γιά τίς ἐμπειρίες τους στίς ὁμάδες:

'Εμπειρία 1η

Πέρασαν λίγοι μήνες γιά ν' ἀποκτήσει ἡ ὁμάδα-μας τή σταθερή σύνθεση πού ἔχει σήμερα. Διάφορες ἀλλαγές ἔγιναν στόν τρόπο λειτουργίας-της, αὐτές ὅμως δέν ἤρθαν μετά ἀπό σοβαρή μελέτη τοῦ «Δεκάλογου γιά μιᾶ καλή ὁμάδα αὐτοσυνειδήσης», ἀλλά ἦταν ἀποτέλεσμα τῆς λειτουργίας τῆς ἴδιας τῆς ὁμάδας.

Μία ἀπό τίς ἀλλαγές εἶναι αὐτή σχετικά μέ τό φαγητό.

Στήν ἀρχή, μετά ἀπό κάποια ὥρα, ἡ πείνα, ἢ ἀπλά ἡ προσδοκία τοῦ φαγητοῦ, μᾶς ἔκανε νά κόβουμε τή συνάντηση στό σπίτι πού μαζευόμαστε, γιά νά μεταφερθοῦμε σέ ταβέρνα. Κάποια μέρα ἔπεσε ἡ πρόταση νά φέρνουμε κάθε μία ἀπό κάτι, ὅταν συναντιόμαστε, καί νά τρώμε σπίτι.

Τώρα τό φαγοπότι εἶναι ἀναπόσπαστο μέρος τοῦ τελετουργικοῦ, χωρίς νά ἔχει μία πρωταρχική θέση.

Τώρα, ἡ νύστα καί ἡ προσδοκία τοῦ ὕπνου καθορίζει τό τέλος τῆς συνάντησης.

"Ισως τό ἐπόμενο βῆμα θά εἶναι νά κοιμόμαστε στό σπίτι πού βρισκόμαστε, γιά νά μή διακόπτεται ἡ ἐπικοινωνία-μας γιά μιᾶ ἀκόμα ἐπιτακτική βιολογική λειτουργία:

Αὐτή τοῦ ὕπνου.

'Εμπειρία 2η

Αἰσθανόμουν μόνη στήν «τρέλα-μου».

Μ' ἐνοχλοῦσαν έντονα πράγματα πού οἱ ἄλλοι θεωροῦσαν φυσικά.

"Η ὁμάδα μέ βοηθᾷ νά βρῶσκω ὑποστήριξη καί δύναμη. Μπορῶ νά ἐκφράσω τό θυμό-μου καί ξέρω ὅτι θά μέ καταλάβουν καί δέν θά μέ ἀπορρίψουν σάν «ὑπερευαίσθητη-ὑστερική» πού ψάχνει ψύλλους στ' ἄχυρα.

'Εμπειρία 3η

Τήν πρώτη φορά πού ἀκούσα κάποια στήν ὁμάδα νά λέει πῶς αἰσθάνεται πῶς ἀρκετά είχαμε μιλήσει γιά ἓνα προσωπικό-μου θέμα (καί ἦταν ἀλήθεια ὅτι είχαμε μιλήσει ἀρκετά), πειράχτηκα πολύ.

Μετά, ὅμως, ἐνοιῶσα πόσο σημαντικό ἦταν πού ἡ γυναίκα αὐτή ἐκφρασε ἐλεύθερα αὐτό πού αἰσθανόταν, χωρίς νά φοβᾶται ὅτι θά πάψει νά εἶναι ἀρεστή.

"Η Phyllis Chesler, μία φεμινίστρια ψυχολόγος, λέει κάπου ὅτι οἱ γυναίκες καί οἱ ἄντρες ὀπείλονται έντονα ἀπό μία γυναίκα πού δέν χαμογελάει ἀρκετά συχνά. Αὐτή ἡ τάση τοῦ νά χαμογελάμε, νά εἰμαστε ἡπιες καί γλυκές γιά νά γινόμαστε ἀρεστές, ἔχει σιγά-σιγά ξεπεραστεῖ στήν ὁμάδα.

Ψάχνω ἀκόμα τόν ἑαυτό-μου νά κάνει προσπάθειες νά γίνεται ἀρεστός, πράγμα πού ἐξακολουθεῖ νά στέκεται ἐμπόδιο στήν πλήρη καί ἐλεύθερη ἐκφρασή-μου μέσα στήν ὁμάδα.

ΙΝΔΙΑ

“Ενα σύστημα από κάστες, όπου οι γυναίκες είναι περισσότερο κατατρεγμένες από τους κατατρεγμένους

Η κατάσταση των γυναικών στην Ινδία, είναι ιδιαίτερα σκληρή και δύσκολη.

Μέσα σε μία κοινωνία όπου το σύστημα των καστών παραμένει στην ίδια κατάσταση, ή γυναίκα μένει ή πιά κατατρεγμένη, απ' τους κατατρεγμένους.

“Ετσι το μόνο καθήκον των γυναικών “Dalit” – κατώτερες κάστες, αντικείμενα βιασμών, από μέρους των άλλων καστών – είναι να υπηρετούν και να υπακούνε. Είναι προορισμένες για τις δουλειές του σπιτιού και του αγρού. Ο βιασμός, είναι το κυριώτερο όπλο του πολέμου ανάμεσα στις κάστες.

Ο πληθυσμός στην Ινδία είναι 670 εκατομμύρια άτομοι. Αύξανεταί κάθε χρόνο τακτικά από 15 εκατ. Μία γυναίκα μένει έγκυος κατά μέσο όρο 8 φορές στη ζωή της. Δεν υπάρχουν παρά 1% γυναίκες ανύπαντρες, 75% ινδών γυναικών είναι αγράμματες: 62% μόνο κορίτσια πηγαίνουν στο δημοτικό, και δεν το τελειώνουν σε αντίθεση με ποσοστό 97% αγοριών.

Μπαίνουν στη δουλειά πολύ γρήγορα, έχοντας εκτός των άλλων να φροντίσουν τα παιδιά, τον άντρα τό σπίτι. Είναι οι γυναίκες αυτές που δέχονται να γίνονται πειραματόζωα έστω και άθελα τους, για τις διάφορες αντισυλληπτικές μεθόδους που κυκλοφορούν ή δεν κυκλοφορούν αργότερα στην πολιτισμένη Ευρώπη.

Παρ' όλα αυτά, οι ινδές συνεχίζουν τους αγώνες τους από το 1975, και να προσπαθούν να «γκρεμίσουν τη φυλακή τους».

(Τα στοιχεία τα πήραμε από το περιοδικό des femmes en mouvements No 66, σελ. 19).

Μαρία Ταμπούκου
Κορυτσάς 48, Αργυρούπολη, Αθήνα.

ΓΑΛΛΙΑ: Γυναίκα, μάνα και όμοφυλόφιλη

Στή Λυών, οι δικαστές θεωρούν ότι πρέπει να πάρουν τό (αγοράκι) παιδί, απ' την προστασία της μάνας του, επειδή ή μάνα αυτή, τυχαίνει να συζεί με άλλη γυναίκα.

Μία ομάδα από γυναίκες όμοφυλόφιλες και μητέρες έχουν κληθεί να δρουν πριν την δίκη.

Δημοσιεύουμε την προκήρυξη που κυκλοφόρησε: από την (F.A.H.M.) «Γυναίκες κατηγορούμενες για όμοφυλοφιλία και μητρότητα».

«Μία χωρισμένη μητέρα, ζούσε με τό παιδί της, αφού τό δικαστήριο, της είχε αναθέσει την προστασία του.

Με αίτηση του πατέρα, οι δικαστές ζητάνε να της πάρουν τό παιδί, επειδή συζεί με μία άλλη γυναίκα. “Ενας δικαστής ειδικός για υποθέσεις γάμων, διέταξε μία πραγματογνωμοσύνη ιατρο-ψυχολογική, του παιδιού.

“Αμφισβητώντας κατά πόσο είναι σημαντική μία τέτοια έρευνα, ή μητέρα επικαλέστηκε τούς δικηγόρους. Τό έφετείο επικύρωσε την ανάγκη μιάς πραγματογνωμοσύνης, τοποθετώντας έτσι «τολμηρά» την όμοφυλοφιλία σε επίπεδο ψυχιατρικό: ενώ ή μητέρα πρότεινε μία κοινωνική έρευνα.

Διαμαρτυρόμαστε, ενάντια στο γεγονός, ότι ή όμοφυλοφιλία του ενός γονιού, κρίνεται σαν παράγοντας ήθικου και ψυχολογικού κινδύνου για τά παιδιά.

Είμαστε ενάντια σε κάθε διάκριση από μων που έχουν όμοφυλοφιλικές σχέσεις.

“Αρνούμαστε την ψυχιατρικοποίηση των μειονοτήτων, και των «διαφορετικών».

σημείωση: Τό μόνο στοιχείο που πρόβαλλε ό πατέρας εναντίον της μητέρας ήταν ότι τό παιδί του ζούσε περιτριγυρισμένο από 2 γυναίκες που του συμπεριφερόντουσαν σαν σε μικρό κοριτσάκι!!!

(Τα στοιχεία γι' αυτό τό κομμάτι τα πήραμε από τό περιοδικό des femmes en mouvements No 66 σελ. 12-13).

Στήν Κίνα, ή αναβίωση του Πατριάρχη

Τήν εποχή του Μάο, όλος ό κόσμος θαύμαζε τόν τρόπο με τόν όποίο ή Κίνα είχε ελέγξει τό δημογραφικό της πρόβλημα.

Η αντισύλληψη ήταν μαζικά διαδεδομένη και εφαρμοζόταν σε όλες τις λαϊκές κοινότητες. Είχε επιβληθεί φόρος για περισσότερα από 2 παιδιά, αλλά και μομφή στους γονιούς.

Τώρα ή δύση, θαυμάζει με ικανοποίηση την φιλελευθεροποίηση που όρχηστρώνουν με ένισχυση της διαφήμισης, τά κυρίαρχα κινήματα του Πεκίνου.

Η λαϊκή κοινότητα, παραχωρεί τή θέση στην οικογενειακή επιχείρηση και μ' αυτήν, διαπιστώνουμε ένα περιορισμό της αντισύλληψης.

Ο Κινέζος πατριάρχης για να έχει εργατικά χέρια, θέλει παιδιά. Η Κινέζα γυναίκα, ξαναγίνεται «μία μηχανή, που παράγει χέρια».

Στήν Κίνα, τό εργοστάσιο άνηκε στους εργάτες, και ή γή στους αγρότες, τή στιγμή που οι γυναίκες δεν μπορούσαν ποτέ να διαθέσουν από μόνες τους τή μήτρα τους.

Τό κράτος και ό πατέρας τιμονιέρης όδήγησαν τις γυναίκες όπου αυτοί έκριναν καλύτερα για τήν Κίνα. Οι πατριάρχες όπου αυτοί τό κρίνουν καλό για τή γή τους.

Στήν Κίνα όπως και αλλού, οι γυναίκες δεν έχουν γή, έχουν ένα σώμα, αλλά τις έμποδίζουν στην Κίνα όπως και αλλού, να τό διαθέσουν.

(Αναδημοσίευση από τό περιοδικό des femmes en mouvements No 64 σελ. 21).

συνέχεια από τή σελ. 1

φρόνηση του ανθρώπινου σώματος, τά ταμπού άπέναντι σε ώρισμένες γυναικείες λειτουργίες (περίοδος), ό πουριτανισμός που άπευθυνόταν κύρια στις γυναίκες και άπαιτούσε τήν κάλυψη των άστραγάλων τότε και τό «τσαντόρ» σήμερα, δένεται άρμονικά με τήν περιφρόνηση προς τή φύση. Ο τρόμος μπροστά της που θεωρείται έχθρός που πρέπει να δαμασκει άποτελεί μιά άπ' τις βασικές αίτίες της οικολογικής κρίσης.

Χρειάζεται έτσι ένας έπαναπροσδιορισμός, μιά άναθεώρηση.

Οικολόγοι και φεμινίστριες: Ζητάμε έλευθερία

“Εχουμε ανάγκη από έλευθερία. Έλευθερία για τό σώμα μας, έλεύθερη έπιλογή της έγκυμοσύνης (μιάς και ό πολιτισμός μας έχει εφαρμόσει τήν ύποχρεωτική γεννητικότητα και τήν ύποχρεωτική μή γεννητικότητα (Ρωσία, Κίνα, Χώρες Τρίτου κόσμου), έλευθερία στην αντισύλληψη, στην έκτρωση, έλευθερία στο να διαλέγουμε άσχολίες και έπαγγέλματα χωρίς έμπόδια.

Τό γυναικείο κίνημα άμφισβητεί τούς ρόλους, τήν ειδίκευση, ζητά τήν έξοδο των γυναικών από τό σπίτι και τή συμμετοχή των άνδρων στις έργασίες του σπιτιού.

Βαθύτερα και πιά γενικά οι οικολόγοι και οι φεμινίστριες ζητούν μιά γενική άποειδίκευση. Στή μητρότητα, στην έργασία, στο σπίτι.

Χρειάζεται να άμφισβητήσουμε τις «άντρικές ιδιότητες» (δύναμη, έπιθετικότητα, προτεραιότητα της λογικής, κατακτητική τάση, πνεύμα άνταγωνισμού). Χρειάζεται μιά πολιτιστική προσέγγιση των δύο φύλων, να αύξήσουμε τήν άξία των «γυναικείων ιδιοτήτων» (διαίσθηση, κατανόηση, ένστικτο συντήρησης) και να έλαττώσουμε τήν άξία των «άντρικών». Έξ άλλου οι ιδιότητες αυτές είναι προϊόν περισσότερο του πολιτισμού κι όχι της βιολογίας.

Αυτό θα πρόσφερε στον καθένα και στην κάθε μία τή δυνατότητα να αναπτύξει έλεύθερα τις δικές του ιδιότητες χωρίς να επιβάλλονται ρόλοι με κριτήριο τό φύλο.

Βιβλιογραφία

Πιέρ Σάμουελ: «Οικολογία».